

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
8/2012 vp**

Eduskunnan perusteltu lausunto Euroopan unionin toimielimille toissijaisuusperiaatteen soveltamisesta asetusehdotukseen työtaisteluoikeuden harjoittamisesta suhteessa sijoittautumisvapauteen ja palvelujen tarjoamisen vapauteen

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 10 päivänä huhtikuuta 2012 toimittanut työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle komission ehdotuksen neuvoston asetukseksi työtaisteluoikeuden harjoittamisesta suhteessa sijoittautumisvapauteen ja palvelujen tarjoamisen vapauteen (COM(2012) 130) siinä tarkoituksessa, että valiokunta voi ilmaista suurelle valiokunnalle käsityksensä säädösesityksestä Euroo-

pan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 5 artiklassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen kannalta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Toissijaisuusperiaate ohjaa toimivallan jakoa Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välillä. Euroopan unionin asetettua toimivaltansa mukaisesti tavoitteen tulee tavoitteen saavuttamiseksi käytettävät keinot ensisijaisesti jättää jäsenvaltioiden valittaviksi. Periaate estää yhteisön puuttumisen asiaan, silloin kun jäsenvaltiot voivat tehokkaasti hoitaa asian kansallisesti, alueellisesti tai paikallisesti. Unionin tulee toimia vain, jos sen toiminta on tarpeellista ja sillä edistetään tavoitteen saavuttamista tehokkaammin kuin jä-

senvaltioiden tai alue- tai paikallisviranomaisen toimin on mahdollista.

Komission ehdotuksen mukaan asetuksen tavoitteena on selkeyttää yleisiä periaatteita ja EU:n tasolla sovellettavia sääntöjä, jotka koskevat perusoikeuksiin kuuluvaa oikeutta ryhtyä työtaistelutoimiin ja sen harjoittamista palvelujen tarjoamisen vapauden ja sijoittautumisvapauden yhteydessä, mukaan lukien tarve sovittaa yhteen näitä kysymyksiä rajat ylittävissä tilanteissa. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut Viking Line ja Laval -tapauksissa ovat aiheuttaneet epäselvyyttä sen suhteen, miten työ-

taisteluoikeus tulee sovittaa yhteen taloudellisten vapauksien kanssa ottaen huomioon mm. työtaistelun oikea-aikaisuus ja suhde tavoiteltuun etuun.

Valiokunnan näkemyksen mukaan ei kuitenkaan ole nähtävissä, että ehdotus selkeyttäisi komission esittämällä tavalla EU-tason lakko-oikeuden sisältöä suhteessa EU-tuomioistuimen antamiin ratkaisuihin sekä suhteessa kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Asetusehdotus jättää huomiotta säännösten suhteen kansainvälisten YK:n, ILO:n ja Euroopan Neuvoston sopimusten yhdistymisvapautta ja lakko-oikeutta koskeviin määräyksiin. EU-tuomioistuimen ratkaisut ovat aiheuttaneet epäselvyyttä juuri ihmisoikeussopimuksissa olevien työtaisteluoikeuden rajoitusperusteiden ensisijaisesta soveltamisesta. Asetusehdotus jää tältä osin epäselväksi ja käytännössä voi merkitä työntekijöiden perusoikeuksien selkeää rajaamista.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että "rajat ylittävä tilanne" on käsitteenä tulkinnanvarainen. Asetusehdotus koskee lähtökohtaisesti muitakin työtaistelutoimia kuin lakkoja. Asetuksen perusteella tulisi hyvin vaikeaksi yksittäistapauksessa vetää rajaa sen suhteen, onko työtaistelutoimenpide luonteeltaan rajat ylittävä EU-tason toimi vaiko vain kansallinen ja miten menetellään, jos kyse on samaan aikaan sekä

kansallisesta että rajat ylittävstä työtaistelutoimesta. Ehdotus saattaisi äärimmillään laajentaa EU:n toimivaltaa näissä tapauksissa myös kansallisiin työtaistelutoimiin. Tähän suuntaan saattaisi vaikuttaa myös ehdotettu velvoite ilmoittaa komissiolle jäsenvaltioissa esiintyvistä työtaisteluhista.

Toteutuessaan esitetyssä muodossaan asetus voisi lisäksi vaarantaa kansallisten hyvin toimivien työriitojen ratkaisujärjestelmien toimivuuden. Vaikka komissio toteaa, ettei asetusehdotus rajoita jäsenvaltioissa tunnustettujen riitojen ratkaisumenettelyjen käyttämistä, sillä saattaa kuitenkin käytännössä olla sellaisia vaikutuksia. Edellä olevan perusteella valiokunta katsoo ottavan huomioon komission ehdotuksen esitetty sisältö, että tällainen unionin toiminta ei ole tarpeellista, koska ehdotuksen tavoitteet eivät toteutuisi riittävästi.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ottaa asian käsiteltäväkseen EU-sopimuksen 5 artiklassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen kannalta.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tarja Filatov /sd
vpj. Anne-Mari Virolainen /kok
jäs. Sanni Grahn-Laasonen /kok
Anna Kontula /vas
Jari Lindström /ps
Eeva Maria Maijala /kesk

Lea Mäkipää /ps
Annika Saarikko /kesk
Eero Suutari /kok
Katja Taimela /sd
Maria Tolppanen /ps
vjäs. Hanna Tainio /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.